Engineer

Ordliste

Hva ordene på dette nettstedet betyr — én linje hver, en hel artikkel for noen, og en lenke til dem som definerer dem.

Dette nettstedet forklarer seg selv offentlig. Kolofonen navngir hver teknologi bak det, notatene diskuterer nettleserfeil, og samsvarserklæringen viser til punktene etter nummer — så en leser som følger noe av dette, møter ord som er presise og ukjente på samme tid.

Hvert av dem får en linje nedenfor. Navnet lenker til dem som definerer ordet, fordi et sammendrag er et sted å begynne, og en spesifikasjon er det som er sant. Der nettstedet har skrevet en lengre artikkel om et ord, åpner navnet artikkelen i stedet, og lesetipsene i den begynner hos den samme kilden.

ACME
protokollen som utsteder et sertifikat uten et menneske

akseptansekriterier
vilkår for å godkjenne en bestemt endring

animasjon
en endring i en sides utseende som spilles av over tid

Ansible
et verktøy som setter en server i en nedskrevet tilstand

API
den beskrevne måten ett program kaller et annet på

app
et program folk bruker for å få gjort en oppgave

ArcGIS
Esris kommersielle GIS-plattform

ARIA

ekstra markering som navngir en kontroll for hjelpemidler

arkitektur
hvordan et systems deler henger sammen, og hvorfor

autentisering
bekreftelse på identiteten som oppgis i en forespørsel

AWS
Amazons skyplattform

axe
motoren nettstedets universelle utforming revideres med

Azure
Microsofts skyplattform

backend
den halvdelen av et system leseren aldri laster inn

Bash
GNU-skallet de fleste skript skrives for

bibliotek
kode pakket for at andre programmer skal kalle den

Bicep
Azures eget språk for å deklarere infrastruktur

BigQuery
Googles varehus for spørringer mot svært store tabeller

blue-green deployment
å flytte trafikken mellom to like produksjonsmiljøer

brannmur
regelsettet som avgjør hvilken trafikk som slipper gjennom

brukergrensesnitt
den delen av et program en person ser og arbeider med

business intelligence
å gjøre virksomhetens data om til beslutningsgrunnlag

caching
å ta vare på et svar så arbeidet ikke gjøres på nytt

canary release
å slippe en endring til en liten andel av brukerne først

CDN
servere nær leseren som deler ut kopier

change data capture
å lese av endringene i en database og sende dem videre

chaos engineering
kontrollerte forsøk som fører feil inn i et system i drift

CI
å slå sammen arbeid minst daglig, hver gang bevist ved bygg

CIDR
en måte å skrive og rute adresseblokker av alle størrelser

CLDR
Unicodes data om hvert språks datoer, tall og sortering

containerkjøretid
programmet som faktisk starter en container

Content Security Policy
en liste over hvor en side får laste ting fra

Core Web Vitals
tre målinger av hvordan en side føles å bruke

CORS
hvordan en server lar sider fra andre opphav lese svarene

cron
planleggeren i Unix som kjører kommandoer til faste tider

CSRF
et angrep som lurer en nettleser til en uønsket forespørsel

CSS
språket som sier hvordan en side ser ut

CTE
en navngitt delspørring en ytre spørring leser som en tabell

CVE

den offentlige listen som gir hver kjent sårbarhet én ID

daemon
et program som kjører i bakgrunnen, uten tilsyn

dashbord
én skjerm bygd for å besvare et spørsmål som går igjen

data mesh
å la domeneteam levere sine analysedata som produkter

dataanalyse
systematisk behandling av data for å finne mønstre

database
et datalager ordnet slik at programmer kan spørre i det

databaseindeks
en struktur som finner rader uten å lese hele tabellen

databasenormalisering
å ordne tabeller slik at hvert faktum lagres bare ett sted

databaseskjema
en navngitt gruppe tabeller i én database

dataflythistorikk
sporet data følger fra kilder gjennom bearbeiding

datalagring
å lagre data, eller mediet som holder dem, for senere lesing

datasett
en samling data publisert som én enhet

datasjø
et lager som tar vare på rådata i sin opprinnelige form

datavarehus
en database som samler virksomhetens data for analyse

definisjon av ferdig
felles kvalitetskrav til ferdig arbeid på produktet

DevOps
praksiser som forener programvareutvikling og drift

DHCP
en protokoll som deler ut IP-adresser og nettverksoppsett

Django
et Python-rammeverk for å bygge webapplikasjoner

DNS
katalogen som gjør et navn om til en adresse

Docker
en måte å levere et program med alt det trenger på

DOM
det levende treet av objekter nettleseren bygger av en side

driftshemmelighet
tilgangsdata et program trenger, som nøkler eller passord

driftshendelse
en hendelse som truer et systems data eller tjeneste

driftsvarsel
en melding et system sender når noe trenger en person

e-post
post sendt mellom postkasser over internett

effekter av ingeniørarbeid
virkninger som kan påvises etter teknisk arbeid

eksponentiell backoff
en pause mellom forsøk som ganges opp etter hver feil

ende-til-ende-test
en test som går gjennom hele systemet slik en bruker gjør

enhetstest
en automatisk kontroll av en liten, isolert kodebit

ESLint
en regelstyrt linter for JavaScript

ETL
å flytte data mellom systemer og omforme dem underveis

event sourcing

å lagre endringer som hendelser og utlede tilstanden av dem

favicon
det lille bildet en nettleser viser ved siden av en side

feed
en sides oppdateringer, i et format du kan abonnere på

feilbudsjett
andelen feil et pålitelighetsmål fortsatt tillater

fil
et navngitt sett med data lagret som én enhet

filsystem
strukturen som gjør en disk om til navngitte filer og mapper

flerfaktorautentisering
innlogging som krever to eller flere ulike typer bevis

font
en skrifttype i en fil som siden laster ned

forge
en felles server for koderepoer og samarbeid

frontend
systemdelen som håndterer presentasjon og interaksjon

fulltekstsøk
søk i dokumenter etter ordene deres, sortert etter relevans

funksjonsflagg
en av/på-bryter for kode uten å bygge applikasjonen på nytt

GDAL
et bibliotek for å lese og konvertere geodata

Gemini
en lettvekts internettprotokoll for å servere hypertekst

gemtext
et tekstformat med én lenke per linje

GeoJSON
geografi skrevet som JSON

geospatial
data der betydningen avhenger av hvor de er

GIS
systemer for data som har en plass på et kart

git
versjonskontrollen dette nettstedets historikk ligger i

git-hook
et skript git kjører når noe skjer

GitHub
Microsofts vertstjeneste for git-repoer

GitLab
en git-plattform du også kan drifte selv

GitOps
å drifte infrastruktur fra en ønsket tilstand lagret i Git

Go
et kompilert, sterkt typet språk med søppelinnsamling

god praksis i programvareutvikling
utprøvde arbeidsmåter for bestemte vilkår

Google Cloud
Googles skyplattform

Gopher
en menyprotokoll for å hente dokumenter over internett

Grafana
et dashbordverktøy for metrikker og logger

GraphQL
et spørrespråk der klienten selv velger feltene

gRPC
et rammeverk for å kalle fjernprosedyrer over HTTP/2

hastighetsbegrensning
et tak på antall forespørsler fra én klient per tidsrom

helsesjekk

en automatisk test av om en tjeneste fungerer

hendelseshåndtering
samordning av tiltak og avgjørelser under en hendelse

herding
å fjerne det en angriper kunne ha brukt

høy tilgjengelighet
evnen til å holde en tjeneste i gang når en del svikter

hreflang
attributtet som parer en side med oversettelsene av den

HSTS
en nettlesers løfte om å bruke HTTPS neste gang

HTML
språket en sides struktur skrives i

HTTP
forespørselen og svaret weben er bygd på

HTTPS
de samme forespørslene, over en kryptert forbindelse

idempotent
samme tilsiktede effekt ved én eller flere kjøringer

immutable infrastructure
å bytte ut servere i stedet for å endre dem på stedet

informasjonskapsel
en liten verdi et nettsted ber nettleseren ta vare på

infrastruktur som kode
å styre infrastruktur fra versjonerte definisjonsfiler

internasjonalisering
å utforme programvare slik at den lett kan lokaliseres

IP-adresse
et tall som forteller nettverket hvor en pakke skal leveres

IPv6
versjonen av internettprotokollen med adresser på 128 bit

IT-bruker
en person eller prosess på personens vegne med systemtilgang

JavaScript
språket nettlesere kjører

JSON
tekstformatet de fleste data reiser i

JSON Schema
et språk for å beskrive hvordan JSON-data skal se ut

JWT
et kompakt, URL-sikkert token med claims i JSON

kanonisk URL
den ene adressen en side oppgir som sin egen

katastrofegjenoppretting
å gjenopprette driften etter store tap med en testet plan

kø
arbeid lagt i rekkefølge for at noe annet skal hente det

kodebase
all kildekoden til én app, holdt i ett repo

kodegjennomgang
en annens gjennomgang av en endring før den flettes inn

kodekvalitet
hvor godt koden virker, forstås og kan endres

konfigurasjon
innstillingene som avgjør hvordan et system oppfører seg

kontinuerlig levering
å holde programvare klar for trygg utgivelse ved behov

kontraktstesting
testing av avtalte grensesnitt mellom komponenter

kontrastforhold
hvor langt fra hverandre to farger er, som et tall

kryptering

å gjøre data uleselige uten nøkkelen

krysskripting
et angrep som får en side til å kjøre en angripers skript

Kubernetes
et system som holder en flåte av containere i gang

kvalitetsport
et sett kontroller kode må bestå før den går videre

landemerke
et område på en side som en skjermleser kan hoppe til

lastbalanserer
en server som fordeler forespørsler på flere andre

lasttest
en test som måler et system under simulert trafikk

latens
ventetiden mellom spørsmålet og første del av svaret

lazy loading
å laste noe først når det faktisk trengs

Leaflet
et lite bibliotek for kart i en nettleser

ledetid for endringer
tiden fra en commit til endringen er i produksjon

Lighthouse
Chromes egen revisjon av fart, markering og god praksis

linter
et verktøy som påpeker trolige feil i kode uten å kjøre den

Linux
kjernen de fleste servere kjører på

logging
å skrive ned det som skjer, mens det skjer

lokalisering
å tilpasse programvare til ett markeds språk og konvensjoner

macOS
Apples operativsystem for personlige datamaskiner

mål for gjenopprettingspunkt
det lengste tidsrommet det kan gå tapt data fra

mål for gjenopprettingstid
tidsmålet for å få en tjeneste i gang igjen etter avbrudd

Mapbox
en kommersiell kilde til kartfliser og kartstiler

Markdown
ren tekst med noen få tegn som betyr formatering

maskinlæring
å bygge programvare som lærer en oppgave av eksempler i data

maskinvare
de fysiske delene av en datamaskin

materialisert visning
en visning som lagrer spørringsresultatet som en tabell

metadata
data som beskriver andre data, så de kan finnes

metrikker
tall et system rapporterer om seg selv

migrering
en planlagt overgang til en ny versjon eller plattform

mikrotjenester
en arkitektur av små tjenester som hver rulles ut for seg

NAT
omskriving av IP-adresser når pakker passerer en ruter

nedetid
tidsrommet der en tjeneste ikke svarer noen

nettleser
programmet en person bruker for å åpne nettsider

nettlesercache

en lagret kopi en nettleser kan gjenbruke uten å spørre

nettsted
beslektede nettsider publisert samlet for et felles formål

nettverksport
tallet som velger en tjeneste på en vert

Next.js
et React-rammeverk for å bygge webapper

nginx
en webserver og omvendt proxy

notat om arkitekturvalg
et kort notat om valget og begrunnelsen for det

OAuth
en måte å gi en app begrenset tilgang uten passordet

observerbarhet
evnen til å forstå et system ut fra dataene det sender ut

omvendt proxy
en server som tar imot trafikk på vegne av en tjeneste

onion-tjeneste
en adresse som bare virker gjennom Tor

OpenAPI
en maskinlesbar beskrivelse av et HTTP-API

OpenID Connect
et identitetslag oppå OAuth for å logge inn brukere

OpenTelemetry
én leverandørnøytral måte å sende telemetri på

operativsystem
programvare som styrer maskinvaren for alle andre programmer

ORM
et bibliotek som kobler databasetabeller til objekter i kode

overvåking
å følge med på et kjørende system så det varsler deg først

partisjonering
å dele én tabell opp i fysiske biter

passord
en hemmelig streng som beviser hvem som logger inn

penetrasjonstest
et godkjent angrep som viser om sårbarheter kan utnyttes

PHP
språket det meste av det gamle nettet kjører på

pipeline
en rekke steg som fører data fra kilde til bruk

Playwright
verktøyet som styrer en nettleser i tester

Podman
en containermotor som ikke trenger noen daemon

PostGIS
utvidelsen som gir PostgreSQL geometri

PostgreSQL
databasen det meste av dette arbeidet ble bygd på

postmortem
en skriftlig gjennomgang av en driftshendelse og årsakene

privilegium
en rettighet et system gir en person eller en prosess

produksjonssetting
å flytte en endring dit folk faktisk bruker den

programvare
programmene og dataene en datamaskin kjører

programvarefeil
en feil som hindrer et produkt i å oppfylle kravene sine

programvarepakke
kode buntet med en beskrivelse, klar til å installeres

progressive enhancement

å bygge sider som virker i ren HTML, og så legge på mer

progressive web app
et nettsted som kan installeres og kjøres som en app

Prometheus
en database som skraper og lagrer metrikker

protokoll
de avtalte reglene to programmer følger for å snakke sammen

proxy
en server som videresender en forespørsel på dine vegne

Python
språket det meste av nettstedets verktøy er skrevet i

QGIS
det frie GIS-programmet for skrivebordet

RAID
flere disker som kjører som én, oftest for å tåle diskfeil

RBAC
tillatelser gitt til en rolle, ikke til en person

Redis
et minnebasert lager for ting som lever kort

refaktorering
å endre kodens struktur uten å endre hva den gjør

regresjonstesting
testing av om en endring bevarer eksisterende atferd

regulært uttrykk
et mønster som beskriver hvilke tekststrenger som gir treff

replikering
å holde kopier av en database i takt på andre servere

repo
et lager som tar vare på lagrede versjoner av et sett filer

responsiv design
et oppsett som tilpasser seg skjermen det leses på

REST
webens arkitekturstil, bygd rundt ressurser

retrieval-augmented generation
å generere svar ut fra dokumenter hentet til spørsmålet

robots.txt
filen som forteller søkeroboter hvor de ikke skal gå

RSS
det eldste av de to XML-formatene en feed skrives i

Ruff
en rask linter og formaterer for Python

runbook
utprøvde trinn for en gjentakende driftsoppgave

Rust
et kompilert språk som sjekker minnebruken for deg

S.M.A.R.T.
diskens innebygde selvovervåking som varsler om svikt

semantisk versjonering
versjonsnumre som viser om en oppdatering er kompatibel

SEO
å gjøre en side lett å finne uten å betale for det

server
en maskin eller et program som betjener andre over nett

server-sent events
en enveisstrøm av hendelser fra en server over HTTP

server-side rendering
å lage en sides HTML på serveren for hver forespørsel

serverless
å kjøre kode uten selv å drifte serverne under den

service worker
et skript som svarer på forespørsler når nettet ikke kan

sikkerhet

vern av data og systemer mot misbruk og skade

sikkerhetskopi
en kopi av data mot tap, og det å lage den

single-page application
en nettapp som laster én side og endrer den med JavaScript

sitemap
en liste over et nettsteds sider, skrevet for maskiner

skalerbarhet
om mer last krever mer enn flere maskiner

skjermknapp
en kontroll en person trykker på for å få noe til å skje

skjermleser
programvare som leser en side høyt, eller til punktskrift

sky
datakraft leid per time fra noen andre

søkerobot
et program som henter sider for å indeksere dem

spørring
et skrevet spørsmål en database svarer på

SQL
språket relasjonsdatabaser svarer på

SQL Server
Microsofts relasjonsdatabase

SQL-injeksjon
et angrep som gjør inndata til en del av en databasespørring

SQLite
en hel database i én enkelt fil

SSH
et kryptert skall på en annen maskin

SSRF
et angrep som får en server til å hente angriperens URL

statisk nettstedsgenerator
et program som skriver ut hver side på forhånd

stilark
filen som holder en sides CSS

stjerneskjema
en modell med én faktatabell og dimensjonstabeller rundt den

stor språkmodell
et nevralt nettverk som forutsier neste token i en tekst

strukturerte sidedata
fakta om en side, skrevet for maskiner

Subresource Integrity
en hash en nettleser sjekker en fil mot

SVG
et XML-språk for grafikk som kan skaleres

systemd
det som starter alt annet på Linux

systemkjerne
kjernen i et operativsystem

teknisk gjeld
merkostnaden som en rask nødløsning i dag gir senere

teknisk ledelse
retning og tydelig mandat til tekniske beslutninger

Terraform
HashiCorps verktøy som planlegger og ruller ut infrastruktur

testdrevet utvikling
å skrive testen før koden, én liten test om gangen

tilbakerulling av en utrulling
å gjenopprette en tidligere utrulling etter en feil

tilgangskontroll
å gi eller nekte hver forespørsel om å bruke en ressurs

tilkoblingspool

et sett åpne databasetilkoblinger klare til gjenbruk

tjenestenivåmål
et målbart pålitelighetsmål som en tjeneste skal oppfylle

TLS
protokoll for autentiserte, krypterte forbindelser

Tor
et nettverk som ruter trafikk gjennom frivilliges reléer

transaksjon
en gruppe databaseendringer som lykkes eller feiler samlet

TypeScript
JavaScript med typer som sjekkes før det kjører

Ubuntu
en Linux-distribusjon som er vanlig på servere

Unicode
standarden som gir hvert tegn sitt eget nummer

universell utforming
et nettsteds egnethet for folk med funksjonsnedsettelse

URL
adressen som sier hvor en ting er

UTF-8
Unicode-koding med én til fire byte per skalarverdi

validering
å sjekke inndata mot reglene før man stoler på dem

vektorsøk
søk etter de vektorene som ligger nærmest en spørring

vert
en datamaskin koblet til et nettverk

virtuell maskin
en hel datamaskin som kjører i programvare på en fysisk vert

visningsområde
den delen av en side et vindu faktisk viser

VPN
et logisk atskilt nettverk over delt infrastruktur

WCAG 2.2
standarden for universell utforming nettstedet sikter mot

web app-manifest
en JSON-fil som beskriver et nettsted som installerbar app

web components
nettleserfunksjoner for nye, gjenbrukbare HTML-elementer

WebAssembly
et portabelt binært kodeformat som kjører i en sandkasse

webhook
en HTTP-forespørsel en tjeneste sender når noe skjer

WebP
et rasterbildeformat med komprimering med og uten tap

WebSocket
en protokoll for en toveisforbindelse som holdes åpen

WordPress
et publiseringssystem med åpen kildekode for nettsteder

YAML
et innstillingsformat et menneske fortsatt kan lese

zero trust
en modell som ikke gir tillit ut fra nettverket alene

Skap et felles ordforråd

Et felles ordforråd gjør tekniske valg lettere å drøfte.

Se tjenestene våre Ta kontakt →

Følg ordet til dokumentasjonen

Følg et begrep til forklaringen, primærkilder og relevant arbeid før dere velger verktøy.

Prosjekter Ta kontakt →

Avklar valget bak begrepet

Ta med ordene i et tilbud som påvirker en beslutning dere må ta.

Se hva det koster Ta kontakt →

Drøft de praktiske konsekvensene

Vi kan hjelpe med å gjøre tekniske alternativer til konsekvenser for organisasjonen.

Se tjenestene våre

welcome@engineer.company +45 50 10 61 84 København, Danmark

Ta med deg denne siden

Visittkort

Laget med kjærlighet av D.

CVR 45969703 · Tagensvej 105C, 3. th, 2200 København N

Opphavsrett © 2025 – nå · Engineer ApS · Alle rettigheter forbeholdt.

Skrevet ut fra https://daryna.engineer.company/nb/glossary/